

den øverste Biskop eller, som jeg hellere vil, af Menighedens Repræsentant. Nu derimod sender Kongen Kandidaten til Biskoppen til Ordination, og vægrer han sig, kan han ogsaa nu tvinges. Vi have altsaa gjort en Tilnærmelse her i den Retning, den ærede Rigsdagsmand vil, men han er ikke fornyet dermed, han vil, at vi skulle gjøre endnu Mere. Saa vidt kunne vi imidlertid ikke følge ham, og skulde vi kjøbe hans Bistand paa den Betingelse, frygter jeg, vi vilde gjøre vort Forslag mere Skade end Gavn. Jeg troer, at vi kunne sige om ham, hvad den høitærede Kirkeminister idag anvendte paa Andre: „Han sætter Idealet i Virkelighedens Sted“.

Jeg skal dernæst vende mig til den ærede Minister, og jeg skal takke ham for den Aabenhed og Uforbeholdenhed, hvormed han er gaaet ind paa Grundtanken i Forslaget og har søgt at imødegaae den. Jeg har havt den Glæde at være enig med ham i flere af de Hovedpunkter, han fremhævede, men jeg vilde kun ønske, at denne Enighed ogsaa kunde føre til, at vi kom til samme Resultat. Det var mig saaledes en Glæde, at han betragtede Grundlovens § 80 som en Røsteparagraf, der lovede Folkekirken en ny Forsatning, og det ikke en saadan, der, som det ofte er forklaret, blot omfattede et Kirkeraad, men samtlige udvortes Former for Kirkens Liv, dens Tilværelse og Virksomhed. Deri er jeg fuldkommen enig med ham, og jeg paasjønner meget denne Udtalelse; men naar han vilde, at denne Forsatning skulde gives ved een Lov, da staaer dette jo ikke i Grundloven, men der staaer: „ved Lov“, og Forklaringen deraf kan lige saa godt være ved Love, som ved een Lov. Jeg skal tillade mig at paastaae, at der endogsaa fra Begyndelsen ikke dermed er meent een Lov, hvad der fremgaaer af Forhandlingerne paa den grundlovgivende Rigsforsamling, skjøndt dette Punkt ikke kom meget frem, fordi hele Opmærksomheden var henvendt paa de to andre Ting, der vare knyttede dertil, nemlig Afholdelsen af et Kirkesynode og Sognebaandets Løsning, hvilke Punkter begge gik ud ved Forhandlingen, noget, der isvrigt viste, at man angaaende denne § ikke umiddelbart kan slutte fra Udvalgets Opfattelse til Rigsforsamlingens.

Men hverken Udvalget eller den øvrige Forsamling kan ved „Lov“ have meent „een Lov“; thi som det allerede blev foreslaaet i selve Rigsforsamlingen af en Mand med anerkjendt Skarpsindighed, nemlig Andre, er det jo nødvendigt, at selv om den hele Forsatning første Gang blev given ved een Lov, den dog senere maatte kunne omdannes, og da naturligvis igjen kun ved Lov, ved Rigsdagens Medvirkning. Den daværende Kirkeminister, Madvig, antydede ogsaa Muligheden af, at Sognebaandets Løsning kunde skee ved Lov, inden Forsatningen kom tilstede. Jeg skal i denne Henseende henvise til Forhandlingerne paa den grundlovgivende Rigsforsamling Side 3065. Senere har Rigsdagsmanden for Maribo Amts 4de Valgkreds, den nuværende Konseilspræsident, under 1ste Behandling af det Spændeste Forslag i 1850 udtalt, at Rigsdagen i mange Retninger sad som Kirkeforsamling, som en Synode i Henhold til § 80, og ved anden Behandling af et privat Forslag om kirkelig Frihed i 1854 erklærede han, at man ikke burde vente med at ordne de kirkelige Forhold, til den endelige Forsatning blev given, men hellere, hvis det tral ud, gjøre det stykkevis. Dernæst har, som jeg allerede har omtalt, den daværende Minister for Kirke- og Underviisningsvæsenet, den tidligere Ordspørrer for dette Affinit af Grundloven, Rigsdagsmanden for Rjøbenhavns Amts 1ste Valgkreds (Hall), da han forelagde Forslaget om Sognebaandets Løsning, bestemt udtalt i Motiverne, at her var det rette Grundlag for Forsatningen, og tillige klart paaviist Nødvendigheden af, som Forholdene vare, ikke at give Forsatningen i en eneste Lov, men vælge netop dette Udgangspunkt for den som det eneste, der efter Grundlovens Opfattelse af de kirkelige Retsforhold kunde forsvares. Senere har saavel Folkestyret som Landstyret ved at vedtage, samt Kongen ved at stadfæste denne Lov, ligesom den senere Kirke-Minister ved at fremlægge f. Ex: Forslag til Menighedsraadsloven viist, at det ogsaa var deres Tanke, at § 80 skulde opfyldes saaledes, at Forsatningen gaves stykkevis. } Jeg haaber, at den ærede Minister ved nærmere at gjøre sig bekendt med Udviklingen af vore Forsatningsforhold siden